

PÄEVALEHE LISA

PILTIDE GA
ILUSTATUD HINNATA KAASANNE
ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS

Veereng.

Ormi Arp.

Päev lõppes, tulikera veeres merre,
mere taha,
ja süda verev kastus kuhjund verre —
jooksis maha.

Näen unen laevu kaugeid üle vete
teisist ilmust.
Koob rännuiha pikka silmi ette
oma silmust.

Jääb liikumatult seisma verev kera,
süda väsind.
Nii mere pind kui silmad kaotand sära,
krambid käsin.

Busekov.

Carl Sternheim. Tõlkinud J. Semper.

Ta pidas oma töotuse. Hõlmiku all lõi ta mõlemad, ja kuna naine teda sohvalt vaatles, tegi ta tema ees harjutusi nii võimsate sammude ja liigutustega, et toa põrand värises, klaasid klirisid ja kardinad õõtsusid. Naise pilk oli aga ära seletet, ja kui mees kaks kallaletungijat hiilgava mõõgaliikega kapi nurga oli löönud, kust nad enam kuhugi ei pääsenud, lendas Gesine piirita andumuses talle kaela. Sää! tundis Busekov esimest korda oma elu mõtet ja tunnet.

See tunne avaldus kohe teenistuses. Kindlalt asjade käiku teatud määral ette nähes, haaras ta tänaval elu kodarast kinni. Jaoskonnas hakkas ta asjakohaseid ettepanekuid tegema. Ühes tähtsas küsimuses andis ta nii tabava nõu, et politseileitnant hüüdis: See Busekov — lihtsalt muinasjutuline!

Talle hakati usaldama tähtsamaid ülesandeid. Vürstide vastuvõtmisel kuulus ta raudtee jaama meeskonda. Nii nägi ta mõndagi erakordist stseeni, mille läbi ta elu rikkamaks sai, tema ise üleolevaks. Gesine mõistis alatasa mehe kogemusi kohaselt ta olemise käiku asetada. Keisri sünnipäeval olid ühel ja teisel tähtsad arutused. Tema nimetati vahtmeistriks. Ta kõrva sosistades, tunnustas naine raskejalgust. Kokku kogutust elades võõrdus Gesine juba mõni nädal tagasi omast kutsest. Kuna üllatused avalikuks olid tulnud, haarasid nad käed ja lasid pilkul üksemeele õnnest kõnelda. Siis

aga, senisest kooselatust üle vaadates, tungis ta naise isikusse ja uuris ta südamlikkust. Millised lootused ja kavatsused tuleviku kohta teda liigutasid, kas ta temaga ainult või ka kõrgemaga end usub seot olevat, kuidas seda jumalikkude oieti ta tunneb; ühe sõnaga, kõik küsimused asetas ta üles, mida tema, naine, kord riivanud ja ruttu jätnud oli, kuna ta tema hinge tundma oli hakanud.

Siis aga tagus koduteel tal tormiselt süda oma naisega jälleenägemisest. Kuna Gesine leidusega ta mehe jõudu oli tõestanud, sai tolle naise päämine raamatu leht tema vastu süüdistusleheks. Vale oli selle naise üleolek olnud, nüüd oli kõik teisipidi pööratud. Peo täis liiva oli see naine; ükski jumal ei saanud teda sigivaks teha; tema ise aga, kuhu ta oma sõrme ka pani, tõestas end loovaks.

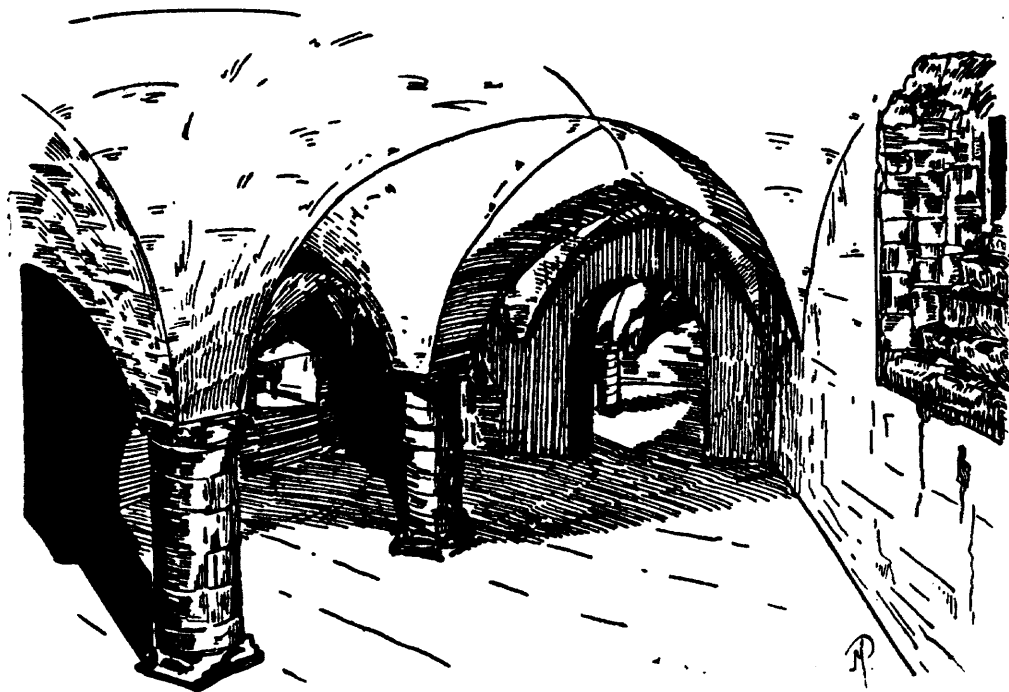
Hiilgavalt suur viha puhus läbi selle mehe ja tegi teda kõndivaks ausambaks. Oleks ta naine sää! talle vastu tulnud, kui lõunatuul oleks üks hinge- puhang talt naise sisikonna paljaks pühkinud, väikseimgi tegevus teda purustanud.

Kuid hääbus meelepaha ta naise jõu ja veendumuse kohta. Kuna ühtki vastuvaidlust naise poolt ei võinud olla, ning ühtki ta't ei võinud mõelda, siis oli Elisa äkki reaalevusest kui ära kustutat, milles ta oli tänini ainuüksi ülekohtuselt ette petet viha tõttu elanud, ja temas algas omalt naiselt ainult mälestus edasi elama. Mida l'gemalle Busekov oma kodule jõudis, seda pehmemaks muutusid tunded niiviisi temas hääbunu vastu, nagu ülepää surnu kohta, ja kui ta aamen ütles oma naise elu kohta, ilmus ta ette koguni tema kuju, kuidas ta pulmakleidis, roos rinnal, kord noorena kaela oli langenud, rõõmsaid mälestusi äratades.

Ta tõstis käe ja viipas jumalaga jättes tervituse. Astus koju, võttis riidest lahti poolkinni silmi, heitis oma naise kõrvale, nagu alati, selili, oma eneses otsustet jumalagajätte auks.

Naine aga, tundes, selles mehes on suurem plaan tema vastu valmis hautud, tõmbas vaiba all põlve rinna ligi ja tundis suurt hirmu.

Ja kuigi naine vastu seisis oma süü selgele tundmisele, pidi ta ometi sel ööl mõnikord mehele silmi vaatama sest selgesti oli tunda, mida ta juba sagedasti salaja endas tunnud: Kõige olulise, jumalast antu ja juure võidetud poolest mehest taha poole jäet, julgesid häbematult sa nõudeid teine-teise vastu nii võltsida, et sa petlikult truudusetuna mehe abinõudega enese kasuks toimetasid, ja selle juures

Pilt nr. 1.

Kloostri tänaval nr. 10 asuv „Saku“ õllevabriku maja, mille all hiljuti ilmsiks tulid muistse nunnade kloostri ruumid.

Pilt kujutab võlvitud, sammastega saali, kus näha läbikäik teise, samuti võlvitud ruumi, ühe sambaga keskel.

mõistsid nii asja kujutada, et mees süüdi oli. Ja tulevikus pidi ta veel teadma, kui palju ta kuritegu suurem oli sellest, mida maa pääl kunagi võidakse lepitada.

Kindlameelselt tegi ta sellest kõigest järelduse. Sai hardaks, alistus ja jäi mehe hingamist kuulatama. Kui ainukest häält ilmas; lamas ööseti nagu mehe poole pöördunud imetlevas ja tundlikus alluvuses. Mehe kokkutõmbunud sõrmi voodi pragudest välja võtta ei julgenud ta aukartusest mitte. Ohkeid, seletusi, lubadusi ja argu suudlusi saatis ta palju talle, kuid mehele jäid kõik, piin ja liigutused, varjatuks.

Mehele — saabus öö, mil Elisa sellest aru sai — oli ta veel mälestusmärk iseenesest. Mälestus. Hauakivi.

Gesine tundis varsti, nüüd on Christofis ta viimane pääs. Kui Busekov jälle tema poole läks, oli tema liigutustest kadunud igasugune inimlik kohmetus, asjade ja naise kallale asus ta suure võimu täiusega ja saavutas vabastet loodusest iseenesest mõistetavat. Häälel oli igast nurgast suurem vastukaja, iga sõna lõi läbi trumminaha otse südameseina pihta. Nii ei kõhelnud ta enam, ja avas end talle. Tõmbas kätte südamele ja laskis mehe pilku tungida sisemistesse kanaalidesse. See luges säält joovastet vagadust. Loomispäevast päle puhkas Jumal kõigi oma imedega selle naise kehas. Piltide manu, mis tast välja kiirgasid, hakkasid huuled talle toredaid võrdlusi kokutama. Kõik puhakirja teksti oli ta endasse imenud, verrega toitnud ja elusana hoidnud. Temas said Aadam ja Abram pimestava valguse osaliseks. Kui Gesina Saulist ja Taavetist kõnelema hakkas, sai ta mehe traagikast aru, ja kuna ta häälel pateetiliselt hulus,

ajas miski jõud neid madratsilt üles. Põlvili vastu akent, paralleelselt teine-teise kõrval püsti, jõid nad iga helisevat sõna. Naisel olid rinnad üles tõusnud, ta reitel ajas end püsti iga karvake. Mehel langesid prillid kõrvale ja rippusid põiki üle avat lõugade.

Niisket soojust imbus kehast, õige ligistikku tagusid aatomid teine-teise pihta, ja liikmed olid pingul. Gesine kolp näis niiske ja heledalt valgustet olevat.

Juba segas Christof oma kõnega vahele. Hõõgivate terastilkadena langesid silbid ta lause lõpudesse. Haukumine oli see ennem, kui et midagi aru oleks saadud. Kuid sellest oli küllalt ekstaasiks. Pöörasena kisendas naine siis piibli nimesid, ja nii andis ta oma armsama anduvusele tuld, et ta usu jõud piiratuse seinad maha murdis ja ta kirjutet sõna viimse mõtte selgeks tegi.

Nagu tugevas muusikas, mitmekesiste teemade mänglemises, musikaalne juhtumõte ära ei kao, nõnda kõlas tema kujutamises Taaveti nimi kõigist Vana Testamendi harmooniatest üle. Ja Gesinel läks korra kadunud juudi sugupõlvede töötust ülestõusva kujuna, Jeesusena, Maarja sülle istutada, nii et Christof, Taaveti kangelase veetlikkusest võlut, naise kultusele jälgis, mida tema ema lihaliku ihu ümber koondas, kui kõrgema Messia seemne hoidja ja edasisünnitaja ümber.

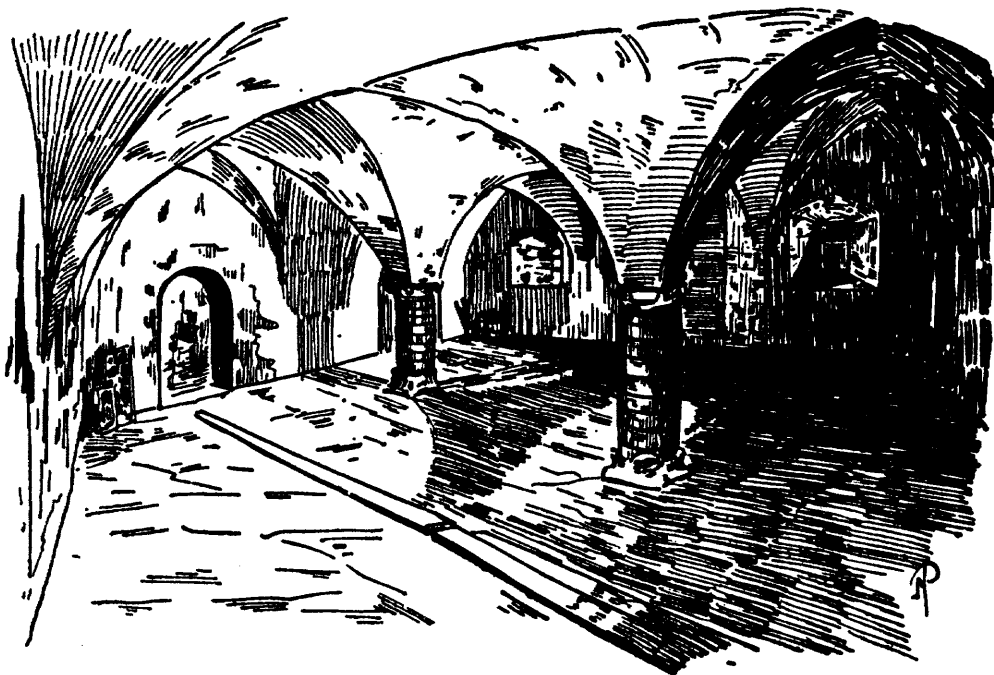
Nende laiali sirutat sõrmed olid teine-teise põimunud. Kolbad, kont kondi ligi, langesid ühise luustikuna patjade hauda.

Sel simapilgul, kui ta Maarja kohtamisest Eliisabetiga jutustas, selle lause man: Ja see sündis, et Eliisabet Maarja tervitust kuulis, hüppas laps tema kehas — kui nende all ase veeris, ja üks kohin õhus kuuldus — katkestas ta lõpuks sotsiaalsaks muutunud kõne, tõmbas mehe sõrme oma

Pilt nr. 2.

Sama saali üldine vaade
ühes sissekäiguga.

Majaomanikud kavatsesid
saali ja kõrvalruumi ollekeld-
riks muuta.

kõhtu vastu, ja nad tundsid mõlemad, vaata — laps hüppas tema kehas!

Ja pilgud lendasid üles üle liigende rütmilise mängu, ja uhkust enda üle taevast paista lastes, liseks saanud. Siis visati neid kont kondi vastu.

Mooses ja Taavet, Jeesus ja kõik piibli kangelased kokku oli Christof sel ööl. Temast voolas kinnitas kumbki ja leidis, nad ise on selle ime osakangelaselikku mehisust aastatuhandeist. Naine võttis teda seesugusena ja meelitas teda mahedalt, et väheimatki jõudu ta niuetest ei kadunud, ja ta üle-meelseks ja uhkeks jäi kuni hommikuni, kuni naine kergeteks uinakuks võlutuna magama jäi. Sää! kiskus ta enese temast lahti, sirutas oma rinna päeva valgusse ja leidis end klaveri eest. Tundmustet vallat, otsides ja üles kiskudes mälestustest, surus ta ühe sõrmega klahvidelle: Heil dir im Siegerkranz. Ja sedamaid häälega jälgides, võimsalt ja ikka võimsamalt paisutades, teisendas ta üle mõlema pedali bassist kuni kõrgeima diskandini — sää! kuuldus talt õnsalt:

Heil dir im Siegerkranz
Fühl in des Thrones Glanz
die hohe Wonne ganz
Heil Kaiser dir.

Gesine tundis unes: Nii on mul hää, Christof. Nii on hää.

Selle päeva õhtul, oli 15. veebruar, juhtis Buskov kuningliku teatri ees ettesõitu. Omast õnnest ei olnud ta ärganud. Läbi tiheda heli ja takti veetluste võrgu, mis tema üle läinud ööst veel rippus, ei tunginud olevik tema teadvusse. Teda vapustas üks armas mälestus teise järgi: varvastele tõusis ta oma keha ulatust pikendama, ja pobises midagi oma ette. Siis äkki, kui rahvahulgas hüüded kuuldusid, tõstis vaimustus teda pilvedele. Ta avar-

dus, täitus ja hõljus üles. Ta tahtis paremalt ja pahemalt poolt enesega kaasa võtta ja pidi juubeldusest, mis teda joovastusega üles kruvis, kuhugi lahti tormama. Nähti, kuidas ta käsivarsi uhke liigutusega ida poole sirutas, kuuldi ta suust võidurikast kisa — ja tõsteti ta ühe automobiili alt üles, mis pehmelt ette sõites, teda ruttu oli surmanud.

(Lõpp.)

Päikseratas.

Rud. Reimanni poeem. Illustreerind Jaan Vahtara. Kirjastand Ellai. Võrus MCMXXII. 550 eksemplaari.

Rudolf Reimann on tegutsenud ju kaua avalikuna luuletajana. 1915. aastal ilmus ta kogu „Lambi valgel“, veel varem ta avaldas oma luuletusi, mis osalt ka paigutatud sisse kokku, ajalehis („Tallinna Teataja“ kaasanne „Külastine“ pääsajalikult).

„Lambi valgel“ kogu ei leidnud otsekohest tunnustust. Aeg oli küll ebakirjanduslik — ilmasõja algus — mil ei peetud sündsakski omistada palju tähelepanu ühele luuletuskogule, kus ei mainita isegi mitte sõda. See oli motiivelt sümpaatlik kogu, hulk häid pilte talvest, jääroosest, hämaruse unelmad ja kauguste igatsused. Mõnikord suur ainesuguluse Ennoga, kelle „Rändaja õhtulaulu“ motiiv leidub rihtal kujul luuletuses „Teed“. Kogus tundub kogu tarduvuse, vaikuse ja nägemuste juures ometi poseerimist ning suuri sheste. Pikad read võõrsõnu, lilli, kalliskive, unelmaid — eksootilisus. Nägemuslikkus pole tõusnud veel eluliseks.

Järgnev kogu „Vaikus“ 1918. a. — õnneliku, kogu iseloomustava päälkirjaga — on eelmise jätkamine enesesse pöördunumalt. „Lambi valgel“ mo-

tiive kordub siin, koguni lauseti, ja üldse siin tihti kordutakse, mistõttu „Vaikus“ tundub üsna verivae-sena ja peaaegu igavana. Kuigi ei puudu õnnes-tund, pääasi, südamlikud, värssid.

Hiljem seda oleme näind Reimannilt mõne ük-siku luuletuse ajakirjus ning -lehis. Ta ei ole produtseerinud nähtavasti palju, selle eest viilind hoo-lega valmisolevat. Tema luuletusi on ilmund Alle toimetet „Odamehes“, „Päevalehe“ lisas, „Vaba Maa“ lisas, „Tarapitas“ ja Tuglase toimetet „Odame-hes“, „Ilos“; viimastes ilmus ka kogu käesolev „Päikseratas“.

„Päikseratas“ on kaheteistkümne luuletuslik tsükl, aasta jaoks, iga kuu üks.

Rud Reimanni luuletuste päävoorus on olnud muusika. Mitte nägemuste, piltide saavutamiseks ei olnud tarvilikud „Lambi valgel“ kõik need mimoo-sid, narkoosid, tuberoosid ja lihtsalt roosid, kõik need „eefebilised triipuse illusioonid“, vaid pää-asjalikult riimidemänguks või lauselle omapärase kõla andmiseks. Ja kõlav on ikka olnud Reimanni värss. Kuigi riim ei ole luuletuse eritunnus, vaid rütm, siiski hääd riimid alles panevad kõlama luu-letuse. Kahes eelmises kogus kõla mänglevus ei olnud veel nii suur, aga juba „Akendest“ (1919) pääle märkame, mida võib saavutada riimide kõlista-misel. Ning sama „Päikseratas“.

Üks kirkamaist piltidest „Päikeserattas“:

Suuskadel metsa!
Kuuse viin
õhtuks! Jäiseks kõik tardunud
saagaks, vaikusest hardunud:
oo, tasa, et sa
nii ei varista siin!

Pääle kõla, virtuoosliku riimidega mänglemise, Reimannil on veel teine väljapaistvus: metaaforli-sed laused.

„Valged tuisk-
sõnnid tänaval pusklevad.
Tuuleviitlid tusklevad
mu ümber urka.“

Niisuguseist elustet piltidest seisab koos mõni-kord pea terve luuletus:

„Seisahtab võlvin
päiksetöld:
kilp taas pärrelden täriseb,
õhk et virrelden väriseb
ta noolte külvin;
aurab lume alt põld“.

Siia sekka mõned rahvapärased piltlikud lau-sed, nagu:

„Talveselg murdub.“

Ent need tihti väga hääd pildid uputetakse muu-sikasse, tihtigi asjatusse. Ikka:

„Lõhnu pillerdab, hillerdab,
linde sillerdab, trillerdab.“

Üldiselt romantilised looduspildid. Kui selle sekka mõni naturalistlik joon, siis tundub, et see on kukkond kuu päält. Tuli pulma ja lindude sil-lerduse ja trillerduse keskel:

„peksten hobuseid märgi veel,
kunnab peremees särgiväel“ —

või ühes muusikarikkamas luuletuses (VII):

„Tolmaten hüllib
rukkipõld
õitsev, veetakse sõnnikut,
kesal auravad hunnikud;
tuld, tralle külib,
hingab oras ja muld“.

Naturalism ei ole Reimanni ala, ei täienda ka romantilist vaatlust, vaid segab.

Noorem luuletajapõlv andnud pääasjalikult vä-lisilmale Reimann on jäänd eneselle. Ta on sub-jektiivsem oma põlve luuletajaist, on ka südami-likum, kus stiilpoos ei keela. Muusika, loomupärane Reimanni romantilisele luuletajahingele, ometi ki-pub varjama luuletuste teisi võluvusi; pääasi: pilt. Ja sellepärast arvan, et Reimanni „Päikseratas“ ütleb sama palju Eesti keelt mittemõistjale kui mõist-jalegi.

Tähtsal kohal raamatus on illustratsioonid Jaan Vahtralt Vahtra puulõiked on puhtdekoratiivsed, ja sel alal mitte halvad.

Välimus läinud aasta raamatute seas üsna luk-suslik. Kena, pühapäevalik raamat. N. A.

Tiisikus minevikus.

Dr. A. Lün.

Sõna „tiisikus“ on pärit Greeka keelest ja tähen-dab eestikeelses tõlkes kidutsemist ehk kiratsemist. See sõna loomine näitab, et vanadel greeklastel tii-sikuse haigus tundmata ei olnud, vaid tiisikus on nende keskel möllanud ja iseäralise tähelepanu osali-seks saanud. Ajaloolised andmed lasevad oletada, et tiisikusehaigus on juba palju varem kultuurrah-vaste keskel pesitsenud, siis kui Greeka rahvas aja-loole veel tundmata oli.

Nii räägivad 4000 aastat enne Kristust pärit India kirjad (Weda raamat) haigusest, mis palju ohvreid nõudis tolleaegse kultuurrahva hulgast, kes asus Pamiiri kõrgustikkudel. Haiguse kirjelduse varal võib oletada, et siin tegemist tiisikusega. See Weda raamat, mis oma sisu poolest meie piiblile läheneb, annab ka üksikud kaudsed näpunäited tii-sikuse eest hoidmise suhtes.

Ürgrahvad (sumerlased, akkadlased), kes Meso-potaamias asusid, on enesest vähe tervishoidlisi and-meid järele jätnud. Meie ajani püsinud nende pilt-kiri ja pärastine kiilkiri ülistab pääasjalikult tolle-aegsete kuningate tegevust. Et siis isegi kuningad ainult lambanahka oma katteks tarvitasid, võisid nendes maakohtades ainult terved inimesed asuda. Meie päevaldelgi võib leida rahvaid, kelle elukombed

Pilt nr. 3.

Vaheruum pilt nr. 1-el nimetatud ühesambaga ruumi taga, mille alumise osa laes, pildil nähtava ukse all, leiti põikpuu ühes tüki nõõriga, millel silmus otsas. Puu ja nõõr pudenesid külgepuutumisel ära. Nende all leiti inimeste luid.

samuti lihtsad on ja kes kultuurrahvaga pole kokku puutunud, nendel on tiisikus tundmata.

Arvatavasti polnud tiisikus ka assüürlaste ja babüloonlaste juures nii tuntud haigus, muidu oleks tema üle jutt olnud meie piiblis, mis palju omast tarkusest on nendelt rahvastelt laenanud ja palju nendest ka räägib. Võib oletada, et nendes looduseannetega üleujutatud maakohtades tiisikus soodsat pinda enesele ei leidnud, arvati juba seda maaosa kohaks, kus paradiis kord asunud.

Vanad egiptlased kannatasid tiisikuse all. Muumiate juures, mis umbes 2000—3000 aastat vanad, võib ebanormaalseid muutusi leida, mis tiisikuse arvele tuleb panna. Seda laadi muutusi võib leida muumiate selgroo lülides kui ka mõnedes lihaketes. Muumiate balsameerimise juures võtsid egiptlased surnutelt sisikonnad välja, milline asjaolu ei luba üldist kindlat pilti saada tiisikuse laialilagunemise üle vanade egiptlaste juures.

Papiiruse rullid kui ka kaunistused haudadel ja mälestussammastel (obeliskidel) räägivad meile küllalt vana egiptlaste tervishoidliste tingimuste üle. Võib veenduda, et kultuurelu on ennast 5000 aasta jooksul vähe muutnud. Lihtrahvas oli tööga kooramatud, kannatas tihtipeale nälja all. Üleriiklised

viljaikaldused polnud mitte haruldased nähtused, sellest räägib ka piibel. Hommikumaa viisil võis koguni päälinna (nagu Thebä) tänavatel kohti leida, kuhu kõiksugused jätised ja mustus heideti, nendest nõrgus mustus ühes haiguseidudega veekogumise

Pilt nr. 4.

Maja fassaad õue poole, kus näha aknad kolmest ajärgust: kõige vanemad kaaraknad, hilisemad nelinurkised (mõlemat liiki kinnimüüritult) ja praegused.

kohtadesse, kust seda rüvetatud vett jälle joogiks võeti. Sageli elasid inimesed loomadega ühes ruumis, ehk jälle teisel korral, kuna alumisel korral loomad asusid, just nagu mõnes Vene külas meie päeval. Harilikuks toiduks oli tükikene leiba, mis käsikiviga jahvatamise tõttu palju kivikilde ja liiva sisaldas, sellele lisaks vähe puuvilja ja harva kala ehk loomaliha.

Neid tingimisi arvesse võttes võib oletada, et siin Niili orus on tiisikus iseäranis head lõikust pidanud. Laste surevus oli suur. Idamaa kombel läksid Egipti naisterahvad juba 12-aastaselt mehele, nendel sündis palju lapsi, kuid arvurikkad perekonnad olid haruldased nähtused. Suurem osa lapsi suri juba noores eas, tiisikus ja ka teised haigused viisid nad ära manalasse Osiris'e riiki.

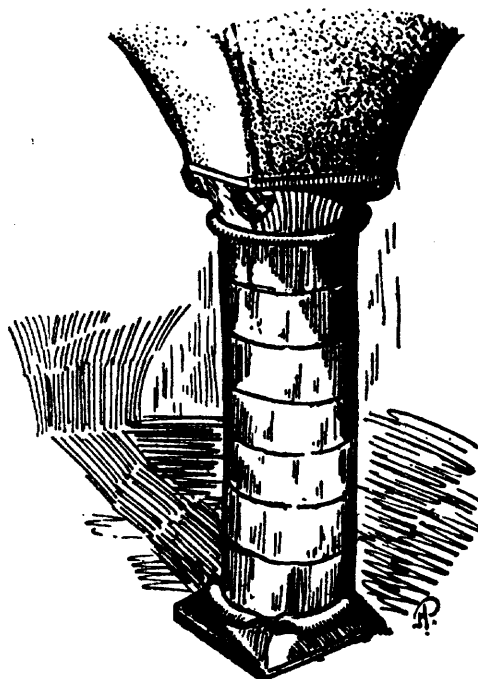
Egiptuse preestrid olid ainukesed haritud inimesed omal ajal, iga haritud inimese tähtsaks ülesandeks oli vanal ajal ka haigete arstimine. Ja arstiteadust tundsid preestrid hästi, oskus surnuid balsameerida nõnda, et need tuhandete aastate jooksul kõdunemisele suutsid vastu panna, on üheks paremaks tõenduseks sellele väitele. Need preestrid olid ka aluse loojaks tiisikuse tundmaõppimiseks, sest Egiptuses oli iga haiguse alal oma spetsialist-

arst, nagu see meie päevadel veel väljaarenemisel on. Arstida võis ainult nõnda, nagu see jumala Tothi raamatus oli ette kirjutatud.

Pilt nr. 5.

Saali sissekäigu ees asuv vaheruum, mille seinas näha võlvuks, mis viib teadmata kuhu, sest kaevamised on siin katki jäetud, kuna maaala kuulub teisele omanikule.

Pilt nr. 6.

Üksik sammas saalist, ehitatud üksteise otsa laotud juusturatta taolistest maa-kivi sõõridest. Samba ülemine jatk on kaunistatud neljast kandist, kivvi rajatud leht-ornamentidega.

Arvatavasti oli greeklastele tiisikuse haigus esialgu tundmatu, siis kui lihtsad kombes valitsesid ja kuninga pojad karjas pidid käima. Pärast, kultuurelu arenemisega ilmus ka tiisikus. Hünokrates uuris esimesena tiisikust. Aristote'les kireldab tiisikust põhjalikult. Ta on juba kindlale otsusele jõudnud, et tiisikus on hakkav haigus ja õhu läbi edasi andub. Aristoteles'e teadmised ja õpetus püsis mitme aastasaja jooksul Greekamaal kui ka pärastises Roomas.

Keskajal ununesid peagi vanad teadmised. Tollel ajal võis kõiki nähtusi ilma elus ainult piibli andmete varal seletada; mis väljaspool piiblit, see oli paganast.

Muhamedi usk tõi naistele halvad tervishoidlised tingimused. Kinnine haaremi elu ja katte kandmine palge ees riisus nendelt võimaluse värsket õhku hingata. Muidugi, juba enne Muhamedi õpetuse tekkimist oli hommikumaa, iseäranis Siiria naistel moeks kattega palge ees käia. Ja tiisikus õitses haaremi naiste kui ka nende poolt kasvatatud laste juures. Veel viimasel ajal oli see harilikuks nähtuseks, et türklased oma tiisikuse haigeid naisi Euroopa arstidele julgesid näidata ainult siis, kui enam midagi teha polnud.

Keskaja lõpul ja uuema aja algul hakati tiisikust põhjalikumalt uurima ja eraldati teda teistest kopsuhaigustest. Anatoomilised uurimised tõid palju avalikuks. Suureks edusammuks tiisikuse tundma õppimiseks võib läinud aastasaja lõppu pidada, kui R. Koch tiisikuse idud üles leidis.

Kirjanduslikud uudised.

Friedebert Tuglaselt on ilmunud läti keelses tõlkes „Maailma lõpus“.

Sama autori reisikirjeldus „Teekond Hispaania“ ilmub peatselt Tallinna Eesti Kirjastus-ühisuse väljaandel teises trükkis.

Kirjastus „Varrak“ on võtnud välja anda Aug. Alle tõlgetoonide kogu „Lilla elevant“, kaunistatud O. Krusteni karrikatuuridega.

Kirjastus „Ellai“ Võrus annab välja sama autori „Poeemi kleidist sinisest ja roosast seelikust.“

Toimetusele tulnud kirjandus.

Johannes Barbaruse neljas luuletuskogu „Vahekorrad“, luuletused 1920—1922, Tarapita kirjastus, trükitud Berliinis, 95 lhk. Sisu jaguneb järgmisteks tsüklusteks: Paberist inimene (poeem), Vahekorrad, Kontrastid enesen, Kõrgete müüride vahel, Poeet estraadil.

Johannes Semperi kolmas luuletuskogu „Maa ja mereveersed rytmid“, luuletused 1920—21, Tarapita kirjastus, trükit. Berliinis, 79 lhk. Sisu: Saateks, Epiloog, ning järgmised tsüklid: Vari, Rahutus, Ao kuman, Mereveersed rytmid.

Ernst Petersoni näidend kolmes vaatuses: „Uus minister“, „Kooli“ kirjastus, Paalmanni trükk Tallinnas, 98 lhk., h. 125 mrk.

Marta Lepp: „Mälestused I, 1905. aasta romantika“, Noor-Eesti kirjastus, 110 lhk.

K. Roolain: „Õised varjud“. Seitse jutustust. Noor-Eesti kirjastus, 118 lhk. Nat. Mey kaan.

Pikkide talveõhtute paremaks möödasaatmiseks on A. Kitzbergi raamatud:

Tiibuse Jaak Tiibuse
kirjavahetus

Tiibuse Mari ajalikud
laulud

Saadaval kõigis „Päevalehe“ abitalitustes ja paremates raamatukauplustes.

„AGU“ № 4

on ilmunud
ja igalpool saadaval.

Üksiku nr.—30 mrk.

Reproduktsoonid Prantsuse maalikunst-
nikkude näituselt (Pariisi „Sügissalongist“).
3 pilti „Ahja Taevakojast“ ja hulk t. pilte.

Huvitavad jutud.

Teated mitmelt teadusealalt.

Valitud nali.

VIIEVÄRVILINE KAANEILUSTUS.

KÕIGE PAREM OSTUKOHT
KOOLIÕPILASTELE
ON AINULT

„PÄEWALEHE“
RAAMATUKAUPLUS

S. KARJA JA JAANI TÄN. NURGAL

Uuem prantsuskeelne kirjandus

suures väljavalikus alati saadaval

„Päevalehe“ raamatu- ja kirjutus-
materjaalikaupluses

Jaani tänava nr. 6, Krediid Panga maas.

Palju raha

hoiate kokku,
kui ostate oma kooli-
ja kantselei-
tarbed

„Päewalehe“
raamatu- ja kirjutusmaterjali-
Jaani tänav 6. kauplusest. Kred.-Panga m.

Jällemüüjatele suured protsendid.